

קובץ הלכות והוראות לתקופת הקורונה ממורנו המרא דאתרא שליט"א

א"צ לראות בפועל

ג. אם עומד במקום שיכול לראות, א"צ לראות בפועל, אלא כיון שיכולים לראות אע"פ שמטים ראשם לצד אחר מצטרפים (א"א בוטשאטש סימן קצה ד"ה ע"י).

אם אין רואים אלו את אלו

ד. גם באופן שלא רואים את הש"ץ ולא רואים אלו את אלו, ורק שומעים את הש"ץ, ניתן לענות קדיש וקדושה, אבל לא נחשב תפלה במנין (נה סעיף כ). ובשו"ע כתב ש"א שצריך שלא יהא מפסיק טינוף, מיהו כתב המ"ב (ס"ק סב) מדכתב השו"ע דין זה בלשון וי"א, משמע דדין זה לא פסיקא ליה, ומביא שכתב הח"א דאיש"ר וקדושה יענה, דהוי רק פסוקים, אבל ברכו לא יענה.

צירוף לעניין נשיאת כפיים וקריאת התורה

ה. צירוף זה מועיל גם לענין נשיאת כפיים, (קכח ס"ק א), וכן מועיל גם לענין קריאת התורה, שאם רואים מקצתן אלו את אלו מצטרפים, וכמו"כ אם רואים כולם את הכהן בנשיאות כפים או את הבעל קורא בקריאת התורה, הוא מצרפם.

רשות הרבים או שביל מפסיק בין המתפללים

ו. אם יש רשות הרבים בין המתפללים, או שביל שקבוע להלך היחיד בקיץ ובחורף אין מצטרפים [וכניסה ליחידה פרטית אינה מפסקת, רק כניסה לבנין]. ואף אם מקצת מן הצבור עומד על השביל לא מהני, אמנם אם כל המנין עומד על השביל, או עומדים בב' צידי הכביש (על הכביש) או על המדרכות מב' הצדדים (שגם נחשבים עומדים על הכביש), הכביש אינו מפסיק. אולם אם יש רחבה בין הבניינים שמשרתת את הבנין [כגון: מגרש משחקים, חניה], היא טפילה לבנין ואינה עושה הפסק (קצה סעיף א).

צירוף למנין כשאין כל העשרה במקום אחד כגון שהמנין במרפסות או בחדר מדרגות

יש להקדים כי כל דינים שהובאו לגבי צירופי מנינים במרפסות אמורים בשעת הדחק, אך ודאי שלכתחילה אין לנהוג כן כמבואר במ"ב (סימן נה ס"ק נז), ולכך מי שמכון יותר ביחידות, שיתפלל ביחידות.

ברואים אלו את אלו

א. אם יש כמה אנשים בכמה מרפסות, ורואים כל העשרה זה את זה, מצטרפים, ויתפללו תפילה שלימה כולל חזרת הש"ץ (נה סעי' יד). ואם יש ב' קבוצות של אנשים שמצטרפים יחד למנין, אפילו רק חלק מקבוצה אחת רואים את הקבוצה השניה, די בזה (סימן נה ס"ק נב מקצתן רואים אלו את אלו). אולם אם עומד כל אחד במקום אחר אינם מצטרפים אלא אם רואים כולם אלו את אלו, ורק כשיש קבוצה יחד לא בעינן שכולם יראו זה את זה אלא סגי שאחד מהקבוצה יראה אחד מקבוצה אחרת. וכן הדין במנין בחדר מדרגות, שאם יש כמה בקומה אחת, סגי שאחד מקבוצה זו יראה אחד מקבוצה אחרת, אבל אם כל העשרה מפוזרים בקומות שונות אינם מצטרפים, אלא א"כ כולם רואים או את אלו (יעיין במ"ב סימן שנח ס"ק לח ובה"ל ד"ה ואם, ובחזו"א סימן קח ס"ק יג לגבי מדרגות שנחשבים מחיצה).

צירוף ע"י החזן

ב. גם אם אינן רואים עשרה אלו את אלו, אך רואים את החזן, הוא מצרפם, אע"פ שהוא לא רואה אותם. ואם אחד רוצה להצטרף ואינו רואה את הש"ץ או עשרה מתפללים, לא נחשב לו תפילה בציבור (נה סעיף טו), אולם יכול לענות עמהם (נה סעיף כ). אמנם אם יש מנין שלם ושומעים מנין אחר, ורוצים להצטרף עימם, אם אינם רואים את הש"ץ אפילו רואים חלק מן הציבור אינם מצטרפים עימם, אלא צריכים להעמיד ש"ץ משלהם.

מנין בחצרות

צירוף המתפללים כשאינם סמוכים זה לזה

ז. מנין שמתפללים במקום פתוח, צריכים לראות אחד את חברו וכן לשמוע את הש"ץ (מנחת יצחק חלק ב' סי' מד) ובאם המקום גדור א"צ לראות אחד את חברו (כמבואר בסי' נה מ"ב ס"ק מח, וכן מוכח במ"ב ס"ק נז לגבי מנין במקום אחד שא"צ לראות זה את זה. ובמ"ב סימן קעח ס"ק מב מבואר שבחצר שאינה מוקפת צריכים לראות זה את זה, ובס"ק לז כתב שבמוקף א"צ לראות). ואם יש שביל המפסיק ביניהם אינם מצטרפים, כמבואר בסעיף הקודם.

שעדיף מקום מוקף מחיצות

ח. ניתן להתפלל בחצר, ואמנם מובא בשו"ע (סימן צ סעיף ה) שלא יתפלל במקום פרוץ כמו בשדה, וכתב המ"ב (ס"ק יב) שמקום המוקף מחיצות אע"פ שאינו מקורה שפיר דמי, וא"כ עדיף להתפלל במקום מוקף מחיצות, אך אם אין לו כזה, עדיף להתפלל בחצר במנין, מאשר להתפלל בבית בלא מנין. ובאופן שמתפלל בחצר ועדיין לא סיימו עשרה מהמתפללים שמו"ע, ובמרפסות למעלה ישנם מתפללים שסיימו, אינם יכולים להתחיל חזרת הש"ץ (שצרוף זה מועיל רק בשעת הדחק כשא"א להתפלל במנין), אולם אם ישנם תשעה עם הש"ץ שסיימו יכולים לצרף את העשירי מלמעלה. ובתפילת מעריב לומר קדיש אחרי שמו"ע, אם ששה סיימו, יכולים לצרף ארבעה שעומדים במרפסות וסיימו.

עוד דיני תפילה בחצרות ובמרפסות בשבת

טלטול המסיכה, סידור וס"ת בשבת

ט. לגבי יציאה עם מסיכה בשבת מחוץ לבית, הורה הגר"י זלברשטיין שליט"א שמותר לצאת כיון שזה דרך מלבוש כמבואר במ"ב סימן שא ס"ק נא. ואמנם מבואר במ"ב שם (ס"ק קמא) לגבי כפפות, שראוי לבעל נפש להחמיר ולא לצאת, מחשש שמא יסירם. אכן כיון שזה חומרא שאני לידי קולא בענין פיקוח נפש, בוודאי שאין מקום להחמיר בזה. ולענין לצאת לטיול עדיין צ"ע.

ובאיזור המתחרד עדיף שישאיר את המסיכה בחדר מדרגות קודם שבת ואז יהא רק טלטול מחצר לחצר. וישנה עצה נוספת לצאת עם צעיף על פניו, ובאופן זה אין לחוש לטלטול (אג"מ או"ח ג סי' א שבגד חורף שלובש בקיץ לא נחשב טלטול, וכן סברת הגרש"ז אוירבאך שמירת שבת פרק יח הע' קס).

י. אם מתפללים בשבת ברחוב וכדו', אם המקום המוקף מחיצות, אבל יש בעיה של נכרים/חילונים [כגון באיזור המתחרד], ניתן להניח את הסידור מערב שבת בחדר המדרגות, ובשבת ניתן לטלטלו למקום התפילה (סי' שעב סעי' א). כמו"כ ניתן לטלטל את הס"ת מהבית כנסת למקום זה (סימן שסו ס"ק ל).

אמירת מגן אבות בליל שבת

יא. אמירת מגן אבות, ציבור שמתפללים בקביעות שם כל השבוע, יאמרו בברכה. (רסח ס"ק י).

אמירת הלל עם הציבור

יב. אדם שמתפלל שחרית ביחידות [כגון ששכניו מתפללים מאוחר], ואח"כ ממתין לשמוע קריאת התורה ולהתפלל מוסף עם המנין המאוחר שיש בחצרו או במרפסת, מאחר שבין כך ממתין לתפילת מוסף, עדיף שימתין ויאמר גם את ההלל עם הציבור [אבל אם אינו ממתין לתפילת מוסף וכגון שמאחרים הרבה אי"צ להמתין להלל].

נפילת אפים במנין שבחצרות

יג. מנין שבחצירות, אם אין שם ס"ת וגם אין שם ספרים עושים נפילת אפים בישיבה אבל בלא כסוי הפנים (סימן קלא סעיף ב, וגם בירושלים שנופלים גם אם אין ס"ת, אבל אם אין גם ספרים לא מכסים את הפנים, וראה ב'חוט שני' ענינים סוף הלכות יו"ט אות י שדוקא אם יש ספרים באופן קבוע). ואם עשו מנין בכניסה לבית הכנסת, אם רואים משם את הארון קודש מכסים הפנים (שם). וכמו כן מנין שבחצר הבית כנסת אף אם עתה הבית כנסת נעול, אבל לצורך קריאת התורה פותחים את הבית כנסת ומוציאים משם את הס"ת לצורך הקריאה, נופלים אפים עם כסוי הפנים (ע"פ מ"ב ס"ק כד).

בדיני קריאת התורה

טלטול ס"ת ממקום למקום

יד. מותר לטלטל ס"ת ממקום אחר לצורך קריאה בצבור. (מ"ב סימן קלה ס"ק מז' ובה"ל ד"ה אין) אולם בשבת ר"ח אין לטלטל ס"ת רק בשביל קריאת ר"ח, ויטלטלו רק ס"ת אחד, ויגללו אותו לפרשת ר"ח. ואם מתפללים בכניסה לבית הכנסת מותר להוציא ב' ספרי תורה.

אם יורד גשם

טו. אם הוא באמצע קריה"ת, ניתן לקחת את ספר התורה ממקומו ולהכניסו לתוך בית.

טז. אין מועיל לקרוא בספר תורה כשהוא בבית אא"כ הציבור רואה את הבעל קורא והם מצטרפים למנין, אבל לא יקראו באופן שאינם רואים ואינם מצטרפים.

יז. יש אפשרות בשבת לפרוס כיסוי מעל הספר תורה, אבל לא יניחו את הכיסוי אלא אנשים יחזיקו אותו.

עליית אחים זה אחר זה

יח. אם יש רק אחים בקריאת התורה, אפשר לקוראם זה אחר זה (סימן קמא סעי' ו).

מי יעלה לתורה

יט. בשבת, כשיש פחות מח' מתפללים במקום הקריאה [והשאר עומדים במרפסות וכדו'] לא מועיל להעלות אחד שיעמוד רחוק מהס"ת, אלא צריך לעמוד ליד הס"ת [הגם שמצינו בסימן קלט סעיף ג שמעלים סומא, שאני התם שסו"ס העלו אותו, אך מי שעומד מרחוק לא נקרא שעלה]. ורק אם יכול לקרוא בתורה ממרחק שתי מטר, נקרא שעלה לתורה. ולכך יעלה אחד מהם יותר מפעם אחת, ואם יש רק את הבעל קורא הוא יעלה את כל הז' עליות, ויברך על כל עליה לפניה ואחריה (קמג סעיף ה). אך לכתחילה ראוי שלא יעלה אחד הכל ואפשר ליתן מחיצה בין הבעל קורא לבין העולה, אולם אם יש חשש שיעמדו קרוב אחד ליד השני בעת הקריאה, ויש בזה סכנה, העצה היא שיכינו כמה בעלי קריאה וכל אחד יברך ויקרא את העליה שלו, או שיעלו הבעל קורא והעולה מאותה משפחה, שאז אין לחוש שיהיו בקירבה, אלא שבאופן זה יקראו

לסרוגין [ראשון ראובן, שני שמעון, שלישי ראובן וחוזר חלילה].

קריאת מפטיר כשיש רק אחד שעולה לתורה

כ. בשבת אם יש בעל קורא אחד והוא עולה את כל העליות, או באם אין ז' עולים וחוזרים ונותנים עליה נוספת למי שכבר קיבל, אין לקרוא למפטיר, אלא השביעי מיד יקרא את ההפטרה עם ברכותיה ללא עליה נוספת קודם, ואת הקדיש יאמרו לאחר ההפטרה עם ברכותיה. (סימן רפב סעיף ה ובמ"ב ס"ק כט).

בשבת ר"ח

כא. אם יש ס"ת אחד, לאחר קריאת השביעי, יגללו את הס"ת לקריאת ר"ח, ועדיף שלא יעלה אותו אחד שעלה בשביעי אלא יעלו את אחד מן העולים הקודמים, ואם הבעל קורא הוא עלה את כל העליות, הוא יעלה גם לעליה זו. ואם יש שני ספרי תורה, בס"ת השני [מפטיר] יעלו דוקא את אחד מן העולים הקודמים, ולא יעלו שוב את זה שעלה שביעי, ואם הבעל קורא מקבל את כל העליות, ורוצים ליתן לו גם את המפטיר, לא יוציאו ס"ת אחר, אלא יגללו את הראשון לקריאת ר"ח [סימן קמד ס"ק יז, ואמנם המ"ב שם מביא מחלוקת האם כשמעלים אחד מן הקוראים הקודמים ניתן לעלותו שוב, דעת המ"א שמותר, ודעת הב"ח והא"ר שיש חשש משום פגמו של ראשון, אולם דעת השערי אפרים שער ט סעיף ו שיש להקל, וכן דעת השו"ע הרב סימן סט ס"ק ח, וגם לדעת הא"ר ניתן להקל וכל מה שהחמיר היינו כשיש אפשרות אחרת, אך במצבנו שאין עוד עולים יש להקל בשביל שלא יצטרכו לגלול הס"ת ויהיה טירחא דצבורא, וכמו שהקל הא"ר בש"ת]. אולם כאן יברך על המפטיר, מאחר והיא קריאה אחרת.

וכן הדין גם ביו"ט של פסח ובשבת חול המועד שקריאת המפטיר היא קריאה שונה.

אם הפסידו קריאה כיצד ישלימו

כשהפסידו את הקריאה מחמת שלא היה להם ספר תורה

כב. אם היה מנין שלא שמעו את הפרשה הקודמת, מחמת שלא היה אז ס"ת, בשבת

הבאה יש להתחיל לקרוא מהפרשה הקודמת, ויעלו ג' קרואים מהפרשה הראשונה, ובאמצע הקריאה לעולה הרביעי יעברו לפרשת הבאה. אולם אם רוב הציבור שמעו כבר את הקריאה אין להשלים (סימן קלה סעיף ב).

כשהפסידו את הקריאה משום שלא היה מנין

כג. מנין שלא התקיים בשבוע שעבר, וכל המתפללים התפללו כל אחד בביתו, ובשבוע זה הצטרפו למנין, אין צריכים להשלים את הפרשה הקודמת משבוע שעבר (שערי אפרים שער ז סעי' לט פתחי שערים וז"ל: גלעג"ד דדוקא היכא דבני חיובא הם לקרות, אלא שאירע להם אונס, אבל היכא דלא הוו עשרה מעיקרא לאו בני חיובא נינהו וא"צ להשלים, דמעיקרא הכי אתקון חיוב הקריאה על מקום שיש שם עשרה דוקא).

כשהפסידו כמה פרשות

כד. מנין שלא קראו כמה פרשות מחמת שלא היה להם ס"ת, הכרעת המ"ב (סימן קלה מ"ב ו) כדעת המהר"ם מינץ והגר"א שיש להם להשלים רק את הפרשה האחרונה [אמנם החזו"א החמיר לעצמו לקרוא כמה פרשות, וכן נהגו גדולי עולם, אולם זו היא הנהגה פרטית ואינה הוראה לציבור, ומי שרוצה להחמיר על עצמו ולקרוא את כל הפרשיות יכול לנהוג כן (שערי אפרים שער ז סעי' ט), ויעלה כהן לפרשת ויקרא, ויקראו עמו את כל פרשת ויקרא, צו שמיני עד שני בפרשת תזריע, כי יש חשש לברכה לבטלה לדעות שאינו צריך להשלים].

בשבת תזריע מצורע אם אפשר להשלים שמיני

כה. מנין שצריכים להשלים בשבת תזריע מצורע את פרשת שמיני, כיון שבמ"ב (ס"ק ז) מביא מחלוקת בזה, האם בשבת שיש פרשות מחוברות משלימים פרשה קודמת, שדעת המהר"ם מינץ (סימן פה) שלא משלימים כיון שלא קוראים בשבת אחת יותר מב' פרשיות, אמנם נראה שדעת המ"ב נוטה כדעת הפוסקים שיש להשלים [ולא דומה למה שהביא המ"ב

בס"ק הקודם שאין להשלים יותר מפרשה אחת, כיון ששם נקט כדעת הגר"א שאין משלימים אלא בפרשה הסמוכה, אך בפרשות מחוברות לסברת הגר"א ישלימו, כיון שסו"ס משלים רק את הפרשה האחרונה] אולם כיון שיש בזה מחלוקת, ולדעת מהר"ם מינץ אם יעלה בפרשת שמיני כמה עולים יהיה ברכתו לבטלה, לכך יש לעלות כהן לפרשת שמיני ויקרא עמו את כל הפרשה עד שני בפרשת תזריע, ואז יקרא כבכל השנים.

דינים הנוגעים לנמצאים בבידוד

קידוש למי שבחדר אחר מחמת שהוא בבידוד

כו. מי ששוהה בבידוד בחדר נפרד, יוכל לשמוע קידוש מבעל הבית, וכגון שנתכוין השומע לצאת, ומשמיע להוציא (סימן רעג סעיף ו). דין זה אמור בין למי שנמצא בבידוד ושומע קידוש מבעל הבית, ובין אם בעל הבית שוהה בבידוד שיכול להוציא את בני ביתו. והוא הדין נמי לגבי שמיעת הבדלה.

עניית קדיש וקדושה כששומע דרך הטלפון

כז. אם נמצא בבידוד ושומע מנין בטלפון לא יענה עימם קדיש וקדושה

רחיצת הידיים בשבת

שטיפת ידיים בשבת עם סבון או ג'ל

כח. שטיפת ידיים עם סבון בשבת- מבואר בסימן שכו סעיף י שאין לרחוץ ידיו בסבון מוצק מחמת 'ממרח', ורק בסבון כלים נוזלי התירו, ובסבון שמצוי שנותנים בכיורים לשטיפת ידיים יש לחוש שאינו נוזלי ויש חשש לממרח, ולכן יש לערבו במים קודם שבת. ולחטא את הידיים בג'ל בשבת שרי, ומה שמובא בשו"ע (סימן שכז סעיף א) שאסור לסוך בשמן ורד משום דמוכחא מלתא דלרפואה קא עביד, חיטוי הידים היום בג'ל לא נחשב לרפואה, כיון שזה גם מעשה בריאים.